

**UCHWAŁA NR XLVII.373.2022
RADY GMINY PSZCZEW**

z dnia 12 maja 2022 r.

w sprawie upamiętnienia stulecia powstania Związku Polaków w Niemczech

Na podstawie art. 18 ust. 1 i art. 7 ust. 1 pkt 8, 17 i 18 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tekst jednolity Dz. U. z 2022 r. poz. 559, ze zmianami) uchwała się co następuje:

Wpisując się w ogólnopolskie obchody Setnej Roczniccy Powstania Związku Polaków w Niemczech, w celu uczczenia i upamiętnienia tej rocznicy:

§ 1. Postanawia się zorganizować i przeprowadzić cykl wydarzeń edukacyjnych i kulturalnych w 2022 roku związanych z obchodami rocznicy powstania Związku Polaków w Niemczech (załącznik nr 1 do Uchwały)

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Pszczew.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Gminy

Romuald Tankielun

Załącznik do uchwały Nr XLVII.373.2022

Rady Gminy Pszczew

z dnia 12 maja 2022 r.

Plan wydarzeń edukacyjnych i kulturalnych w 2022 roku w gminie Pszczew związanych z obchodami rocznicy powstania Związku Polaków w Niemczech

1. Wystawa plenerowa użyczona przez Biuro Edukacji Narodowej Instytutu Pamięci Narodowej w Szczecinie poświęcona Prawdom Polaków spod Znak Rodła – maj - lipiec.
2. Jubileusz stulecia Związku Polaków w Niemczech na Ziemi Międzyrzeckiej – 21 maja (odsłonięcie tablicy poświęconej tablicy pamiątkowej z okazji 100. rocznicy powstania Związku Polaków w Niemczech przy kościele w Pszczewie).
3. Gra miejska „Mały Pszczew – wielka historia” – sierpień.
4. Zajęcia edukacyjne dla uczniów Szkoły Podstawowej w Pszczewie – wrzesień – grudzień.
5. Bohaterowie pszczewskiej niepodległości – spotkanie z okazji Święta Niepodległości – listopad.

Uzasadnienie

W 2022 r. obchodzimy jubileusz 100-lecia utworzenia Związku Polaków w Niemczech. W okresie międzywojennym organizacja liczyła około 32 tys. członków. Prowadziła działalność kulturalną, gospodarczą i polityczną na rzecz ochrony interesów polskiej mniejszości narodowej w Niemczech. Miała swoich reprezentantów w sejmikach krajowych i radach miejskich.

Od momentu założenia Związek Polaków w Niemczech stał na straży ochrony interesów polskiej mniejszości narodowej oraz polskiego dziedzictwa kulturalnego i historycznego znajdującego się w granicach Niemiec. Aktywnie angażował się w życie polityczne, oświatowe i gospodarcze, stając się pomostem łączącym oba narody.

Po 10 latach swego istnienia Związek przyjął za swój znak Rodło – symbol łączności Polaków z narodem, przedstawiający biały kontur Wisły z zaznaczonym Krakowem na czerwonym tle. Lata 30. XX wieku to okres nasilających się represji niemieckich wobec mieszkających w tym kraju Polaków, w których obronie stawali działacze Związku. To także czas, w którym jako podstawy ideowej działalności Związku przyjęto pięć prawd Polaka, uchwalonych podczas I Kongresu Polaków w Niemczech w marcu 1938 roku. Brzmiały one następująco:

1. Jesteśmy Polakami.
2. Wiara Ojców naszych jest wiarą naszych dzieci.
3. Polak Polakowi bratem.
4. Co dzień Polak Narodowi służy.
5. Polska Matką naszą – nie wolno mówić o Matce złe.

Wraz z eskalacją nazizmu Polacy zaczęli być poddawani coraz dotkliwszym represjom. Aż 61 000 polskich nazwisk Niemcy wpisali m.in. na listę tzw. wrogów Rzeszy. Prześladowania Polaków nasiliły się z chwilą napaści Niemiec na Polskę. W lutym 1940 r. Związek Polaków w Niemczech został zdelegalizowany, a cały majątek Związku skonfiskowano. Znaczną część polskich działaczy Niemcy rozstrzelali, a ponad 1200 członków Związku wywieźli do obozów koncentracyjnych. Wobec całej ludności polskiej, a szczególnie wobec inteligencji, Niemcy przeprowadzili akcje eksterminacyjne. Straty w ludziach i w majątku Związku Polaków w Niemczech w latach 1939 – 1945 były przeogromne.

Po wojnie Związek kontynuował swoją propolską działalność w trudnych okolicznościach, nie mając wsparcia władz polskich.

Podjęta uchwała będzie też wyrazem uznania i upamiętnienia działaczy Związku Polaków w Niemczech z gminy Pszczew. Na początku lat. 30. XX w. było to ok 100 osób z Pszczewa, Szarcza, Stołunia i Zielomyśla. Najbardziej aktywnymi działaczami byli: Ludwik Wittchen, Kazimierz Kowalski, Ignacy i Feliks Paździorkowie, Józef i Wiktor Górni, Wojciech i Teofila Poczekajowie, Waleria i Sylwester Misiewicz, Jan i Franciszek Golzowie, Wincenty Zechlarek, Jan Furmanek, Antoni Cyraniak. W latach 30. i 40. XX w. dosięgły ich bezwzględne prześladowania ze strony władz niemieckich. Wielu z nich swą działalność na rzecz praw mniejszości polskiej w Niemczech przypłaciło życiem.